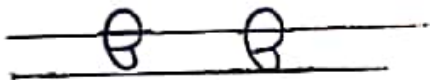
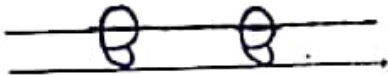

ਗੁਰਮਖੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਅੱਖਰ ਬਣਤਰ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੀ

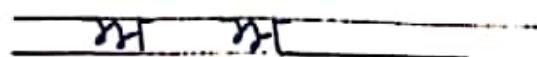
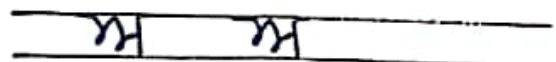
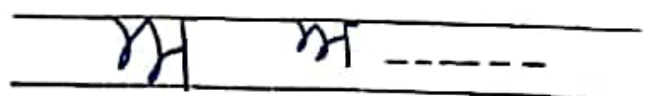
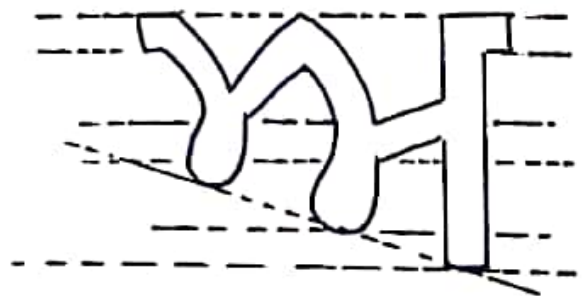
ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ਉੜਾ ਓੜਾ oorha
ਊੜਾ ਊੜਾ

ਆੜਾ ਆੜਾ
Aarha ਆੜਾ

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ
94171 66386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੲ

ੲ ੲ

ੲ ੲ

ੲ ੲ ਈੜੀ عیڑی ੜੀੜੀ eerhi

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ਸ਼

ਸ਼ਸ਼

Saasha ਸ਼ਸ਼ਾ

ਸ਼

ਸ਼ ਸ਼

ਸ਼ ਸ਼

ਸ਼ ਸ਼

ਸ਼ਸ਼
947166386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਹ

1
2

ਹ ਹ

ਹ ਹ

ਹਾਹਾ hāhā

ਹ ਹ

ਹਾਹਾ Haha

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
				ਲ਼

1
2

ਕੱਕਾ kākā

KakKa ककका

ਕ

ਕ ਕ ਕ

ਕ ਕ

ਕ ਕ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਖ

ਖ ਖ

ਖੱਖਾ ਛੱਛ

ਖ ਖ

Khakhaa

ਖ ਖ

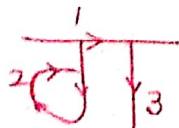
ਖੁਖੁਖਾ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ	ਗ	ਜ	ਫ
				ਲ

ਗੱਗਾ ਗੱਗ

Gagga ਗਗਗਾ

ਗ

ਗ ਗ

ਗ ਗ

ਗ ਗ

ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ
94171 66386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਘ

ਘੰਗਾ ਓਓ

Ghaga, Ghaga

ਘ ਘ

ਘ ਘ

ਘ ਘ

ਚ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ੲ

ਨੋ ੲੲ
ਦੀ ਤਲਵੀ
ਅਵਾਜ਼

ੲ

ੲ ੲ

ੲ ੲ

ੲ ੲ

ਮਾਮਤਾ ਸਿੰਘ
95171 66386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਚ

ਚੱਚਾ ਚਿੱਠੀ

chacha chacha

ਚ ਚ

ਚ ਚ

ਚ ਚ

ਚੈ

ਚ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

1
2
3

ਛੱਛਾ ਛਿੱਛੀ
Chhachha

ਛਕਛਕ

ਛ

ਛ ਛ

ਛ ਛ

ਛ ਛ

ਮਾਸਟਰ ਸਿਰੀ
94171 66386

ਜ

ਜੱਜਾ جج
Jajja جج

ਜ ਜ

ਜ

ਜ ਜ

ਜ ਜ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ੳ

ੳੱਜਾ

جج

Jhajja

ੳجج

ੳ

ੳ ੳ

ੳ ੳ

ੳ ੳ

94171 66386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

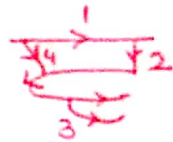
ਗ

ਗ ਗ

ਗ ਗ

ਗ ਗ

ਗੰਗਾ

ਚ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ	ਗ	ਜ	ਫ
				ਲ

ਟੈਂਕਾ

Taika

ٹینکا

ਟੈਂਕਾ

ਟ

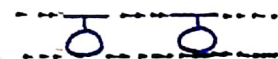
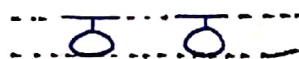
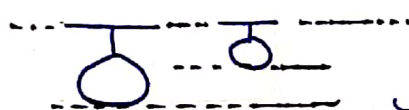
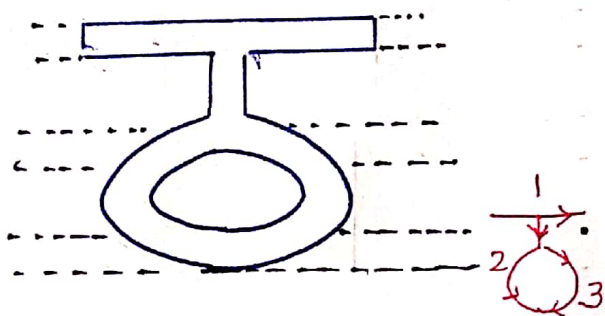
ਟ ਟ

ਟ ਟ

ਟ ਟ

9417166386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

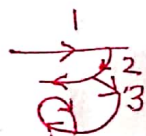

ਠ ਠ ਠ

Thatha

ਠਠਠ

ਓ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼

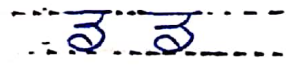
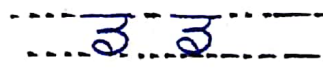
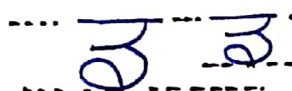

ਡ ਡ ਡ

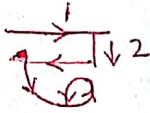
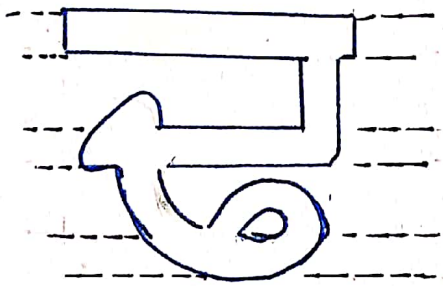
ਡਡਾ

Dadda

ਡ ਡ ਡ

ਮਾਮਤਾ ਸਿੰਘ
9417166386

ਧ ਧ ਧੰਧਾ
ਧੁਧੁ

ਧ ਧ

ਧ ਧ

Dhada

ਧੰਧਾ

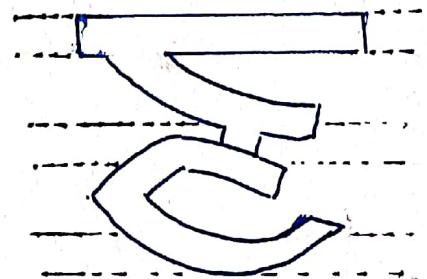
ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ਨਾ ਨਾ ਨਾ
ਨਾ ਨਾ

Nahna

ਨਾਨਾ

ਨ ਨ ਨਾ ਨਾ

ਨ ਨ

ਨ ਨ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ
ਮਾਸਟਰ
94171 66386

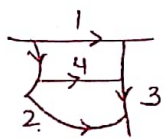
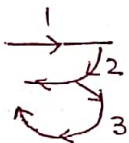
ਤ

ਤੱਤਾ
تتّا
تتا

ਤ ਤ

ਤ ਤ

ਤ ਤ

ਥੱਥਾ
تتّا
تثّا

ਥਥਾ

ਮਾਮਾ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

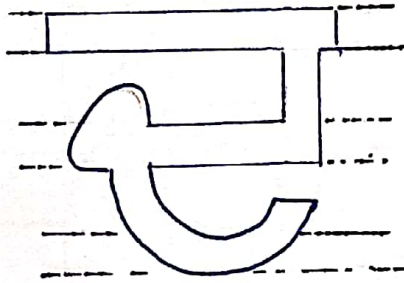
ਥ

ਥ ਥ

ਥ ਥ

ਥ ਥ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਦੱਦਾ

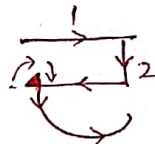
ਦ ਦ

ੴ

ਦ ਦ

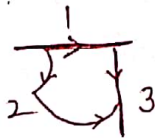
ਦਵਾ

ਦ ਦ

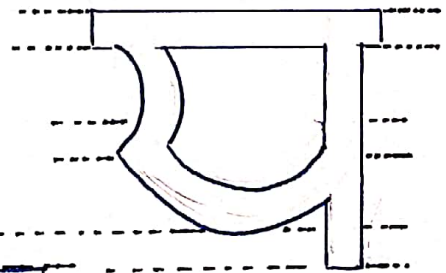
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
				ਲ਼

ਧੱਧਾ

ਧੱਧ

ਧਧਧਾ

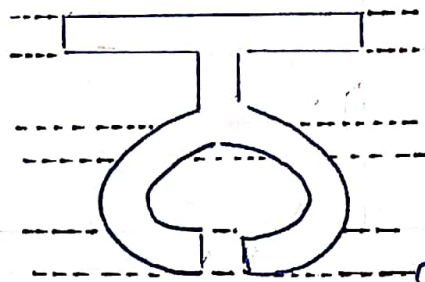
ਧ ਧ

ਧ ਧ

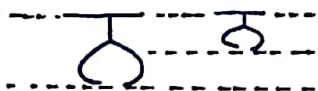
ਧ ਧ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

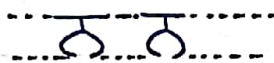
ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਨੰ ਨਾ

Nanna

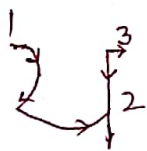
ਨਾ

ਨਨਾ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
				ਲ਼

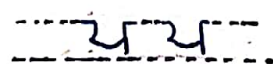
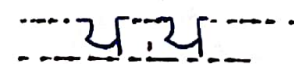
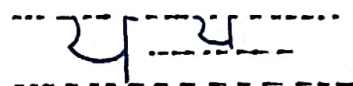
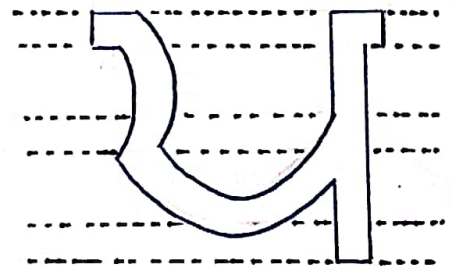

ਪੱ ਪਾ

Pappa

ਪਾ

ਪਪਾ

ਮਾਮਤਾ ਕੌਰ
ਮਾਮਤਾ ਕੌਰ
9417166386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
				ਲ਼

ੳ

ੳ

ੳ

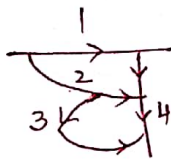
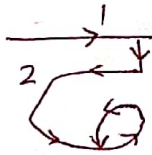
ੳ

ੳ

Phapha

ੳ

ਫਫਫਾ

ਬਬਾ

ਬ

ਬਬਾ

Babba

ਬ

ਬ

ਬ

ਬ

ਸ਼ਰਫ਼
ਸ਼ੇਖੀ
91171 66386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਕੁ

ਕੁ ਕੁ

ਕੁ ਕੁ

ਕੁ ਕੁ

ਕੁੱਕੁ

ਕੁੱਕੁ

bhabha

ਮਾਮਾ

ਕੁ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

ਮ

ਮੰਮਾ/ਮੱਮਾ

ਮੰਮਾ

ਮ

ਮਮਮਾ

Mamma

ਮ ਮ

ਮ ਮ

ਮ ਮ

ਮਾਮਾ
9417166386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਯ

ਯ ਯ ਯਈਆ

ਯ ਯ يـ

ਯ ਯ ਧੜਿਆ

1
2 3

Yaea

ਓ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

1
2

ਰਾਰਾ

رارا

ਰਾਰਾ

Rara

ਰ

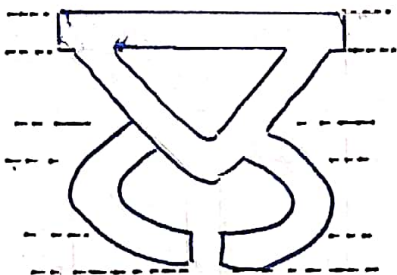
ਰ ਰ

ਰ ਰ

ਰ ਰ

ਸ਼ਹੀਦ
9417166386

ਮਾਂ ਬੋਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ

ਲੱਲਾ

ਲ ਲ

ਲ

ਲ ਲ

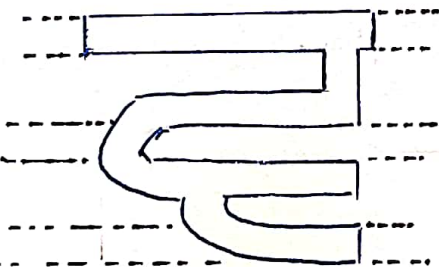
ਲਲਲਾ

ਲ ਲ

Lalla

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਲ਼				

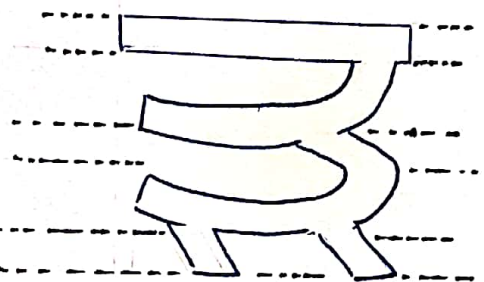
ਵਾਵਾ

ਵਾ

ਵਾਵਾ

Vaava

ਵ ਵ

ੜਾੜਾ

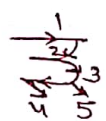
ੜਾ

ਵ ਵ

ਵ ਵ

ੜਅੜਾ

ੜ ੜ

ੜ ੜ

ੜ ੜ

ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ
9417166386

श

Sh श ش

ख

Kh ख ख

ग

G ग ग

ज

Z ज ज

फ

Ph फ ف

ल

l ल ل

ਲਗਾਂ

لگان Lagan.

ਲਗਾਂ

ਲਗਾਂ ਸੂਰ-ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਿਖੀ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਲਗਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ -

1. ਮੁਕਤਾ - ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ

مکتا - اس کو کوئی چہنہ نہیں

Mukta - It has no sign.

ਸੁਕਤਾ - ਵਸ ਕਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ
ਹੋਗਾ

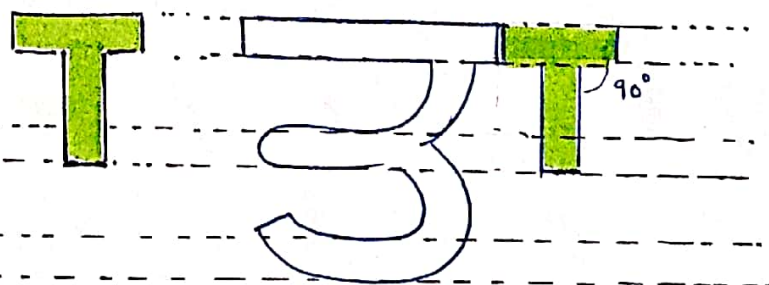
ਓ ਸ, ਹ, ਕ, ਲ

2. ਕੰਨਾ :

Kanna

कन्ना

کنا

ਇਹ ਲਗ 'ਆ' ਸੂਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

Sound- aa , आ की आवाज - آ ا - 66

3. ਸਿਹਾਰੀ

سیہاری

सिहारी

Sehari

ਿ ਿ

Sound - e

ਇ ਈ

ੲ

ਇਹ ਲਗ 'ਇ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

4 ਬਿਹਾਰੀ

Behari

بیہاری

बिहारी

ੀ ਈ

ਇਹ ਲਗ 'ਈ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

Sound - ee

ਈ ਈ

ੲ ੳ

5 ਐਂਕੜ

اؤکڑ

Aunkarh

औंकड़

ੁ ਊ

ਇਹ ਲਗ 'ਉ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

Sound - u

ਊ ਊ

ੳ

ਉ

6 ਦੁਲੈਂਕੜ

دولينكر

दुलैंकड

ਸੁ

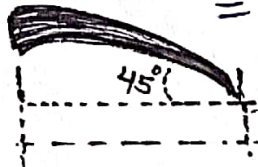
Dulankarh Sound - ੋ ੜ ੁ ੳ

ਇਹ ਲਗ 'ਉ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

7

ਲਾਂ

ਲਾਂ laan لاں

ਤੇ

Sound - ੇ ੈ ੜ ੈ, ੜ

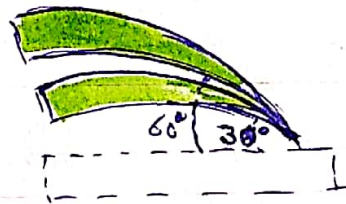
ਇਹ ਲਗ 'ਏ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

8

ਦੁਲਾਵਾਂ

दुलावाँ

Dulavan

لاواں

ਵੈ

ਇਹ ਲਗ 'ਐ' ਸ੍ਵਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

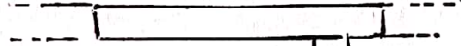
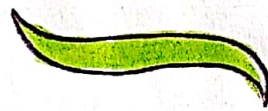
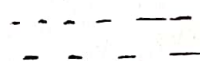
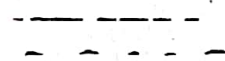
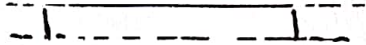
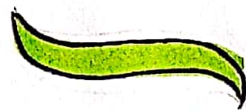
Sound - ai , ੈ ੐ ੐, ੜ

9. ਹੋੜਾ

ہوڑا

Hokha

ਹੋੜਾ

ਇਹ ਲਗ 'ਓ' ਸੂਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

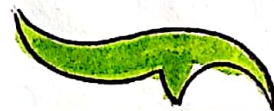
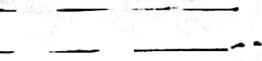
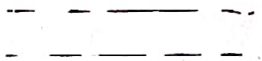
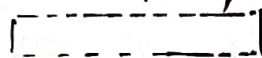
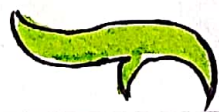
Sound - O ਓ, ਓ ਾ

10. ਕਨੌੜਾ

Kanurha

کنوڑا

ਕਨੌੜਾ

ਇਹ ਲਗ 'ਔ' ਸੂਰ-ਧੁਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ।

Sound O ਔ ਾ ਔ

'ਓ', ਅ, ਅਤੇ 'ਏ' 'ਤੇ'

ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ
ਲਗਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ
ਲਗਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣਗੇ।

ਲਗਾਖਰ

ਬਿੰਦੀ •

بندی
Bindi ਬਿੰਦੀ

ਟਿੱਘੀ

ਟਿੱਘੀ

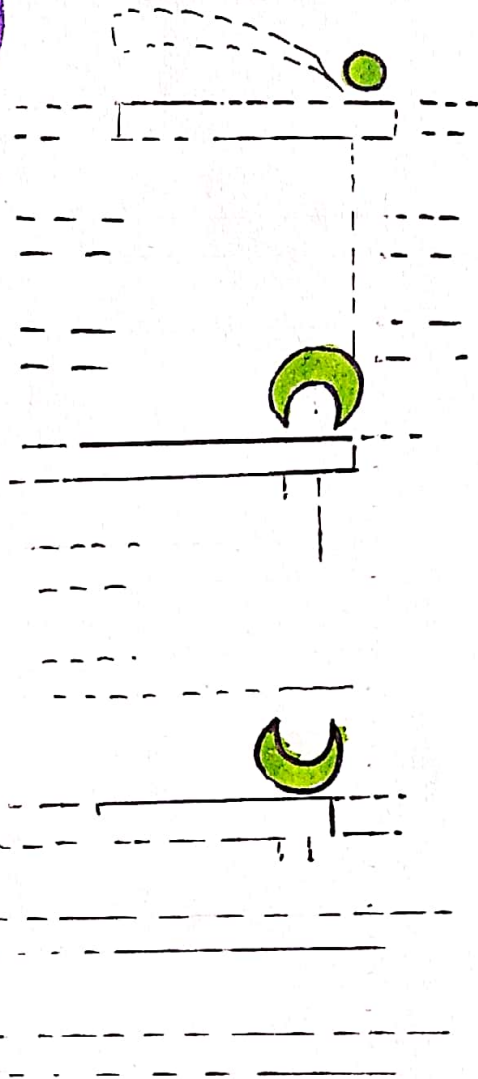
ٹیپی
Tippy

ਅੱਧਕ

اڻڪ

Aadhak ਅੱਧਕ

ਲਗਾਖਰ ਕਿਹੜੀਆਂ - ਕਿਹੜੀਆਂ
ਲਗਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ
ਜਾਣਾਂਗੇ।